

УДК 657:330.3:005.342

DOI:10.5281/zenodo.11864524

Н.Б. Кащена, д-р екон. наук, проф. (ДБТУ, Харків)

І.В. Нестеренко, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

РЕІНЖИНІРИНГ ПРОЦЕСУ ОБЛІКУ ЕКО-ІННОВАЦІЙ У ФОКУСІ СТАНДАРТІВ ЕС

В умовах сучасних економічних викликів та зростаючої екологічної свідомості суспільства, реінжиніринг процесу обліку еко-інновацій набуває надзвичайної актуальності. Європейський Союз, як один з провідних світових лідерів у сфері екологічної політики та сталого розвитку, встановлює високі стандарти щодо впровадження та обліку еко-інновацій. Це зобов'язує підприємства адаптувати свої облікові системи відповідно до новітніх вимог і стандартів, забезпечуючи прозорість, точність та комплексність даних про екологічні інновації [1]. Для ефективного управління еко-інноваціями необхідна чітка та гнучка система їх обліку, яка дозволить нівелювати проблеми, пов'язані з дублюванням даних та складністю облікових процесів, обмеженою інтеграцією з управлінською інформаційною системою підприємства, низьким рівнем якості та аналітичності облікових даних для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Вирішення даного завдання можливо шляхом реінжинірингу процесу обліку еко-інновацій, під яким слід розуміти оптимізацію існуючої системи обліку еко-інновацій з метою підвищення її аналітичності та відповідності вимогам системи екологічного управління [2, с. 500]. Впровадження даної системи, з урахуванням європейського досвіду, дозволить своєчасно ідентифікувати проблеми та удосконалювати облікові процеси, проводити моніторинг екологічних індикаторів, генерувати звіти і ділитися даними про екологічні показники із зацікавленими сторонами та споживачами. Реалізація першого етапу реінжинірингу процесу обліку еко-інновацій потребує чіткого розуміння його необхідності, і пов'язана із визначенням цілей і завдань, суб'єктів і осіб, зацікавлених у покращенні облікових даних щодо еко-інновацій. Тригерами реінжинірингу процесу обліку еко-інновацій можуть бути як зовнішні (зокрема такі як зміни в законодавстві, ринкових умовах або технологіях тощо), так і внутрішні (зокрема такі як неефективність існуючого процесу, недостатня інтеграція з іншими системами, відсутність чітких цілей та показників або низька залученість співробітників тощо) фактори. На цьому етапі важливо залучити до процесу всіх зацікавлених сторін, включаючи керівництво,

співробітників, клієнтів та постачальників. Другий етап (ідентифікація) реінжинірингу процесу обліку еко-інновацій передбачає: аналіз існуючих етапів та дій, що здійснюються в рамках процесу обліку еко-інновацій; візуалізацію процесів обліку (створення схем та діаграм інформаційних потоків, які наочно представляють кожен процес (процедуру, операцію), включаючи його вхідні та вихідні дані, дії та учасників тощо); класифікацію процесів за подібними категоріями для виявлення зв'язків та взаємозалежностей; створення моделі «as-is» [3, с. 65]. Остання орієнтована на: документування поточного стану процесу обліку еко-інновацій, включаючи необхідні ресурси та показники результативності; визначення недоліків, неефективності та вузьких місць в поточних процесах обліку еко-інновацій; аналіз кореневих причин проблем, пов'язаних з процесами; збір даних про ефективність процесів, таких як час, витрачений на виконання завдань, ресурси, що використовуються, та якість отриманих даних. Результатом другого етапу реінжинірингу буде чітке розуміння та документування існуючого процесу обліку. Третій етап реінжинірингу процесу обліку еко-інновацій орієнтовано на діагностику, яка має на меті виявлення слабких місць та проблем в діючій обліковій практиці задля розробки нового, більш ефективного та результативного процесу. Доречним методичним інструментом при цьому є SWOT-аналіз. Він дозволяє визначити сильні та слабкі сторони діючого процесу обліку еко-інновацій, оцінити можливості та загрози, з якими стикається підприємство в сфері реалізації еко-інновацій, виявити ключові фактори, які впливають на еко-інноваційну діяльність підприємства, сформулювати рекомендації щодо покращення процесу обліку еко-інновацій [4, с. 60]. На етапі діагностики SWOT-аналіз доцільно поєднувати з іншими методами, зокрема такими як аналіз моделі «as-is», збір відгуків та аналіз даних. Під час аналізу моделі «as-is» потрібно зосередитись на проблемних зонах, неефективності та вузьких місцях, які були виявлені на попередньому етапі реінжинірингу, проаналізувати причини цих проблем. Наступний крок – порівняння діючого процесу обліку еко-інновацій з кращими практиками в галузі. Ця інформація стане основою для розробки нового, більш ефективного та результативного процесу обліку еко-інновацій. Четвертий етап, згідно запропонованої моделі, спрямований на планування реінжинірингу процесу обліку еко-інновацій підприємства, що передбачає формування чітких, вимірних, досяжних, релевантних та часових його цілей та визначення відповідних інструментів та методів, які дозволять їх реалізувати. З поміж останніх: програмне забезпечення для управління еко-інноваціями; системи збору та аналізу даних; методи моделювання

та прогнозування; інструменти для управління проектами; методи навчання та розвитку персоналу. Результатом цього етапу реінжинірингу має бути чіткий план дій з визначеними цілями, інструментами та методами для вдосконалення процесу обліку еко-інновацій. П'ятий етап реалізації реінжинірингу передбачає тестування нового процесу обліку еко-інновацій задля того, щоб виявити та усунути будь-які проблеми або недоліки. Подальший запуск нового процесу обліку еко-інновацій повинен бути ретельно спланований та організований для мінімізації перешкод та забезпечення плавного переходу. Шостий, заключний етап реінжинірингу процесу обліку еко-інновацій орієнтовано на моніторинг та оцінку, що мають на меті відстеження результатів оновленого процесу обліку та його впливу на управління еко-інноваційною діяльністю підприємства, виявлення будь-яких проблем або недоліків в новому процесі, а також внесення необхідних змін до процесу задля його покращення [5, с. 120].

Таким чином, впровадження реінжинірингу процесів обліку еко-інновацій відповідно до стандартів ЄС є стратегічно важливим кроком для підприємств, спрямованим на забезпечення стійкого розвитку та досягнення високих показників екологічної ефективності.

Інформаційні джерела

1. Якушенко Л. Аналіз досвіду Європейського співробітництва щодо формування і втілення інституцій та інструментів екологічної політики. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/840>
2. Кащена Н. Б., Нестеренко І. В. Цифровізація та екологізація інноваційного розвитку бізнесу: маркетингові аспекти повсякденного відновлення. Маркетинг у підприємстві, біржовій діяльності та торгівлі vsmart-суспільстві: управлінський, інноваційний та методичний виміри: колективна монографія. 2023. С. 482-504. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/31522>
3. Мельник А.О., Соловійова Т.М. Особливості застосування реінжинірингу бізнес-процесів на вітчизняних підприємствах. Економічний форум, 2020, 1(3), 63-70. DOI: 10.36910/6775-2308-8559-2020-3-10
4. Нестеренко І.В., Чміль Є.Л. Диджиталізація формування облікової інформації про інноваційну діяльність суб'єктів бізнесу. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип. 6 (6), С. 56–62. DOI: 10.32782/dees.6-11 URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/39825>
5. Kashchena N., Nesterenko I. Digitalization of environmental safety management as a tool for ensuring sustainable development. Integration vectors of sustainable development: economic, social and technological aspects: collective monograph. The University of Technology in Katowice Press, 2023. С. 109-122. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/27313>